

DE VRIJBRIEF

GEASSOCIEERD MET LIBERTARIAN INTERNATIONAL

RECHTEN

MAANDBLAD 139
SEPTEMBER 1989

Ir. H.J. Jongen sr.
Voorzitter Libertarisch Centrum

De Libertarische Conventie was dit jaar in Parijs, vlak voor de viering van de tweehonderdste verjaardag van de FRANSE REVOLUTIE.

Omdat uit die revolutie een "VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS" is voortgekomen, lag het voor de hand om het thema van de conventie te concentreren om MENSENRECHTEN.

Dit was zeer goed gekozen en de volgende artikels geven een goede indruk over wat er in Parijs heeft plaatsgevonden.

Als er iets duidelijk werd, is het wel dat veel mensen over RECHTEN praten, maar dat bijna iedereen een ander begrip van het woord "recht" hanteert, en dat daardoor heel veel fangs elkaar heen gepraat wordt.

RECHTEN worden vaak ervaren als zaken die door de wet zijn vastgelegd en die aan ieder persoon verstrekt moeten worden. Het (foutieve) uitgangspunt daarbij is dat men er dan van uitgaat dat alles wat in de wet staat moreel goed is. En dat is nu net niet het geval, want ook in een democratie zit de wet vol met immorele tegenstrijdigheden.

Immers als iemand recht op iets heeft, moet een ander dat verstrekken. Als dat dan, met geweld, geregeld wordt, schendt men duidelijk de rechten van de persoon die moet leveren.

Dit is bijvoorbeeld duidelijk het geval met alle zgn. "sociale rechten". Sociale rechten zijn dan ook geen rechten, maar afgedwongen verworvenheden.

Om een goed begrip over deze interessante en belangrijke materie te krijgen, is het goed om het boek van dr. Frank van Dun, HET FUNDAMENTEEL RECHTSBEGINSEL (nog) eens te lezen.

Zolang zovelen menen, en geïndoctrineerd worden, dat ze "recht" hebben op van alles van anderen, (tot o.a. betaalde vakantie toe, zoals artikel 24 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens stelt), zal er geen echte vrijheid of vrede kunnen zijn.

Daarom is het van extreem belang om zoveel mogelijk mensen de ogen te openen. We kunnen dit alleen maar doen door op te voeden en te onderwijzen.

De VRIJBRIEF wil u daar graag behulpzaam bij zijn.

Mananne,
Jekyll en Hyde 3

International
Libertarian
LAWYERS association 6

Hebben Mensen
Rechten 7

De 200ste
QUATORZE JUILLET 12

Libertarische Verklaring
van de
MENSENRECHTEN 14

Vondst Eurocraten
Het Sociaal Charter 17

WERELDSCHOK 19

STUDENTEN 19

De Vrije Markt 20

AGENDA

De bijeenkomsten in Schiedam worden, voor zover vallend op onze vaste avond (de eerste donderdag van elke maand) gehouden in: De Ark, Hargplein 101 in Schiedam-Noord, telefoon 010-470.82.76. Voor info kunt U bellen met de redactie of het informatienummer voor de kring Rotterdam/Schiedam (na kantooruren).

De maandelijkse bijeenkomsten in België vinden plaats op de eerste woensdag van elke maand.

Informatie hierover bij de redactie.

De maandelijkse bijeenkomsten van de kring Midden-Nederland vinden op iedere tweede maandag van de maand plaats.

Voor telefoon: zie informatie.

0.00 - dagelijks:
24.00 **THE BLACK BOARD:**
De eerste Noorse Libertarische data-base voor Bell 300/1200 en CCITT 1200/2400.
Tel.: 09-47-2555561 (voor België 00).

30 sept. **Bijeenkomst van het Libertarisch Studiecentrum.**
Het onderwerp is MORALITEIT.
U bent welkom; u kunt zich opgeven bij de redactie.

1/15 juli 1990 **The philosophic Foundations of Objectivism** in Pennsylvania U.S.
Door o.a. Leonard Peikoff en Harry Binswanger. Info bij Dr. Northrup Buechner, Box 339, NY, NY, 10040

Aug. 1990 **LIBERTARIAN INTERNATIONAL CONVENTION** in San Francisco.
Op deze conventie wordt tevens gevierd het 10-jarig bestaan van Libertarian International. Het hoofdthema zal zijn: **MILIEU**. Internationale deskundigen zullen oplossingen bespreken voor de grote problemen als zure regen, ozonlaag, lucht- en waterverontreiniging, broeikasteffect, bedreigde diersoorten. Ook de toekomst van de vrijheid in het laatste decennium van de twintigste eeuw krijgt veel aandacht met de organisatie van **FUTURE OF FREEDOM**. San Francisco is een van de mooiste steden van Amerika.

I.H.S.

Institute for Humane Studies

Door een bijlage bij een vorige VRIJBRIEF hebt U al begrepen dat het I.H.S. thans ook een kantoor in Europa heeft, en wel in Parijs.

Het adres is:

Institute for Humane Studies
35, Avenue Mac Mahon
75017 PARIS
Tel.: 1.43.80.85.17
Fax.: 1.48.88.97.57

Het doel van deze vestiging is om de bekende activiteiten op een breder vlak in Europa bekend te maken en te verwezenlijken.

Het I.H.S. organiseert SEMINARS van zeer hoog niveau voor een minimum aan kosten,

Studenten hoeven vaak alleen maar zelf de reiskosten te betalen om er te komen, en de rest wordt door het instituut verzorgd.

Als U belangstelling hebt voor deze seminars of cursussen, neem dan contact op met het instituut of met de redactie van de VRIJBRIEF.

INFORMATIE

Abonnement op de Vrijbrief (8 nummers per jaar elk nummer 16 tot 20 pagina's)

NEDERLAND: f 50,-
Abonneren door storting op bankrekening DE VRIJBRIEF, Amrobank 46.24.31.320, (Giro 8238 AMRO Amsterdam) of per cheque aan Libertarisch Centrum, Antwoordnummer 551, 3100 WS Schiedam.

BELGIË: BF 900,00.
Bank J. van Breda, Antwerpen
nr. 645.1240465.64 of per cheque aan Libertarisch Centrum, Herenthalsebaan 109, 2100 Deurne.

REDAKTIE: W. van Hulst.
Fr. Haverschmidtlaan 31, 3116 JK Schiedam
Tel.: 010-4262724.

Kring Midden-Nederland; Telefoon 03444 - 3434

MARIANNE, JEKYLL EN HYDE

Fred Dekkers

In een Amerikaanse filmklassieker wordt de alom geëerde en godvrezende Dr. Jekyll via een zelf gefabriceerd drankje, 's avonds en 's nachts telkens een laaggevalien en bloeddorstige Mr. Hyde.

Frankrijk - voor de Fransen affectueus 'Marianne' - heeft gedurende de dolle viering van de '200ste' '14 juillet' een aantal al even tegengestelde aspecten, gezichten en herinneringen ten toon gespreid.

De aanleiding van mijn bezoek was het Parijse Liberarische Congres, van 9 tot 12 juli, eerst aangekondigd van 10 tot 13 juli, maar gezien de organisatoren met nog twee andere tijdzones hadden af te rekenen, de Liberarische en de Franse, was het resultaat heel behoorlijk. Ongeveer honderd deelnemers. Heel wat Belgen en Nederlanders. Ook Denen, Noren, Zweden, Britten, Zwitsers, Finnen, Spanjaarden en Amerikanen. De meest opvallende waren echter de Fransen, jammer genoeg in negatieve zin. Behalve de van vroeger bekende gezichten - sprekers en organisatoren - heb ik er niet één kunnen ontdekken, maar wellicht heb ik niet goed genoeg gekoken!

Als 'vrijheidsconventie' in het teken van 'Les Droits de l'Homme' had ze, dat moeten we eerlijk toegeven, heel wat concurrentie. De Parijse muren, metrostations, kranten, tijdschriften en zelfs de cafés en restaurants waren dicht beschreven en behangen met de meest uiteenlopende 'liberté's', 'égalité's', 'droits de l'homme' en ga maar door. Liberarische science fiction die zelfs Robert Heinlein zich niet had kunnen indenken en die we de Dr. Jekyll-kant kunnen noemen. De Mr. Hyde-kant was dat in dezelfde adem moord, bloedbad en geweld even goed scoorden. Dat beide, vrijheid en geweld, elkaars feitelijke tegengestelden zijn is duidelijk vooralsnog bij weinig Fransen doorgedrongen en, gezien hun quasi totale afwezigheid op het congres, is er weinig hoop dat dit binnen afzienbare tijd zal veranderen. In een café zag ik, op een terrastafeltje, een gelegenheidsbierkaartje met een hartje dat hing aan twee gekruiste gevechtshelmen, onder een proletariërs-muts. In de metrostations maakte een grote plaat reclame voor een of nadere Lotto. Vier hoofden waren afgebeeld, die van Lodewijk XVI, Danton, Robespierre en La Fayette met een wel erg lugubere tekst: "Citoyens, Tout se Joue sur Nos Têtes!" In het sinds '87 geopende 'Parc de La Villette' waren er speciale tentoonstellingen die een aantal verwezenlijkingen van Franse geleerden in verband brengen met 1789, iets wat wellicht

aan te nemen is gezien het toch vrijere 'milieu' voor wetenschapsmensen (Dr. Jekyll) en niettegenstaande de bloedrode schaduw van het terreur-regime enkele jaren later (Mr. Hyde): het Metrische Stelsel in 1793, het potlood in 1795, de conserven in 1796.

Een belangrijke plaats in La Villette werd toegewezen aan de 'L'Astronomie, Origine de la Science', met als ondertitel deze tekst die elk libertarisch hart sneller doet slaan: 'Voie Royale de la Raison'. De Hyde-kant is wel dat de zetel van het Koninklijke Verstand, het hoofd van Lodewijk XVI, rond die tijd met één guillotinegreep van elke 'Voie Royale Vitale' werd gescheiden. Volgens de inrichters (en Mr. Hyde) was de oprichting, in 1795, van het 'Bureau des Longitudes', veruit de indrukwekkendste prestatie in deze discipline!

Ook het onderwijs kwam in de kijker. Het blijkt dat het onderwijs vanaf 1793 voor iedereen toegankelijk werd terwijl het, ik citeer letterlijk, 'noch gratis noch verplichtend was': de ouders van de leerlingen betaalden voldoende voor de studies van hun kinderen om de instellingen te doen floreren. Secundair onderwijs werd ook op grotere schaal opengesteld door de oprichting van een school per departement, voor 12 tot 18-jarigen, die hun richting vrij konden kiezen (ook gefinancierd door de ouders). Goed werk, Dr. Jekyll!

'La Cité', afkorting voor 'La Cité des Sciences et de l'Industrie' is een groot tentoonstellingsgebouw van het La Villette-centrum, een moderne staal, aluminium, plastics en glas constructie. Velen zullen haar ongetwijfeld de 'Tweede Raffinaderij' van Parijs noemen, naast het al veel eerder afgewerkte Beaubourg/Centre Pompidou. Zelf houd ik van deze sobere, functionele stijl waar pijlers dienen om iets te ondersteunen en waar luchtverversingskanalen en electriciteitsleidingen een esthetiek vormen die mij meer aanspreekt dan gedrukte bloemen op de muren, gipsdruiwen of glazen watervallen van net-echt-kristal. In het boek 'De Eeuwige Bron' van Ayn Rand (Uitg. A.J. LUITINGH, Laren, N.H.) zegt architect Henry Cameron tot de hoofdfiguur Howard Roark, ook architect (de puntjes zijn uit de tekst zelf, Cameron is stervende): "Hou een oog op de lichte metaalindustrie, Howard ... Over een paar jaar zul je ze verbaazingwekkende dingen zien doen ... Hou ook de plastics in de gaten, daar komt een volkomen ... nieuw ...

tijdperk ... uit voort ... Je zult nieuwe gereedschappen moeten vinden, nieuwe middelen, nieuwe vormen ... Je zult ... moeten tonen wat voor rijkdommen het menselijk brein kan voortbrengen ..." (dit werd geschreven in 1943!). Het architecturaal concept van 'La Cité' is van Dr. Jekyll (Adrien Fainsilber). Het werd gefinancierd door Mr. Hyde (de overheid, hoe zou het anders!).

In dezelfde 'La Cité' wordt gedemonstreerd hoe goed men op weg is het 'voedselprobleem' op te lossen: groenten, aardappelen, fruit, granen worden in bakken boven elkaar gekweekt. Hetzelfde water circuleert als maar rond, in gesloten circuit, en brengt de zorgvuldig gedoseerde voedingsstoffen aan. Speciale lampen vervangen de zon. In zonnrijke streken zoals de Sahara, Soedan, Ethiopië en Sahel kan uitsluitend zonenergie benut worden. Een oppervlakte gelijk aan die van het dak volstaat. De groei is veel sneller dan in open veld en de produkten zijn nutritief evenwaardig of zelfs beter. Een variëteit is de druppelbevloeiing, in Israël reeds op grote schaal toegepast, die weinig water behoeft en waaraan ook de voedingsstoffen worden toegevoegd. De kweek in waterbakken, of zelfs met wortels in de open (bevochtigde) lucht is al aan industriële toepassing toe. Er zijn reeds bruikbare methodes voor een ietwat vergelijkbare produktie van vee en vis, met eveneens minimale milieubelasting en zonder dieren mishandeling - met respect, als men wil, voor de 'rechten der dieren'. De aarde te klein voor te veel mensen? Laat ze vrij, laat de vrije markt spelen voor een oordeelkundig en optimaal gebruik van grondstoffen, grond, lucht en noem maar op. Met als toemaatje, meer levensgeluk voor veel meer mensen. Armoede, overdreven milieubelasting, verspilling van grondstoffen, het zijn alle door overheidsinterventie ontstane problemen die, dat is duidelijk, niet op te lossen zijn door nog meer interventie.

Niet de rechten van dieren maar de onze hadden we elke morgen voor ogen bij het 'Petit Déjeûner'. Eerst dacht ik dat dit op speciaal verzoek was van onze Franse Congres-gastheren maar het bleek al vlug dat ze hingen te pronken aan de muur van menig Parijs café, restaurant en hotel. Het is de Franse 'Déclaration des Droits de l'Homme' waaraan Mr. Hyde verraderlijk had toegevoegd: 'et du Citoyen'. Deze 'Droits de l'Homme et du Citoyen' dateren officieel van 20, 21, 23, 24 en 26 augustus 1789, dus na de 'Bezetting van de Bastille' van 14 juli 1789 en nog voor de Eerste Republiek. Zij werden goedgekeurd door Lodewijk XVI, nog in het bezit van zijn hoofd en zijn volle 'Raison Royale'. Ik neem aan dat, als hij de libertarische theorieën had gekend en in de tijd had kunnen vooruitzien, hij de expliciete bevestiging zou geëist hebben van het fundamentele principe dat iedereen eigenaar is van het eigen lichaam ... en elk onderdeel daarvan!

Laten we echter overstappen naar een ander chapter. Ik wordt zelf al even luguber als de Parijse reclamewerpers.

Volgt nu een vertaling van de 'Préambule' en van de eerste twee artikels. Niettegenstaande een aantal dubbelzinnigheden zal de reactie van menig libertariër wellicht zijn: "Ik ben 200 jaar te laat geboren!" maar, zoals we nu weten, ze zijn slechts sporadisch en voor een korte periode toegepast en een overeenstemmende consistente houding van de overheid is er nooit uit voortgekomen. Vermelde dubbelzinnigheden zijn daar zeker niet vreemd aan geweest en het bewijst verder dat verklaringen alleen niet genoeg zijn. De middelen moeten zo georganiseerd en gebalanceerd worden dat elke stap over de limiet onmiddellijk kan worden ongedaan gemaakt.

VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS EN VAN DE BURGER

PREAMBULE. De Vertegenwoordigers van het Franse volk nemen in overweging dat het niet kennen, het veronachtzamen of het misprijzen van de rechten van de mens de enige oorzaak is van alle publiek onheil en eveneens van alle overheids corruptie. Zij hebben besloten in een plechtige verklaring, deze natuurlijke, onvervreembare en in alle omstandigheden te eerbiedigen rechten uiteen te zetten zodat deze verklaring, steeds aanwezig bij alle leden van het sociaal korps, hen steeds hun rechten en plichten voor ogen houdt, zodat de handelingen van de wetgevende macht en deze van de uitvoerende macht op elk ogenblik kunnen getoetst worden aan het doel van elke politieke instelling en aldus bijdragen tot het behoud van de grondwet en het geluk van allen.

ART. 1. De mensen worden vrij geboren en blijven het, en zijn onderling gelijk in hun rechten, terwijl de sociale verschillen enkel mogen steunen op het gemeenschappelijk nut.

ART. 2. Het doel van elke politieke associatie is het behoud van de natuurlijke rechten - die niet kunnen voorgeschreven worden - van de mens; deze rechten zijn de vrijheid, de eigendom, de veiligheid en het zich verdedigen tegen verdrukking.

Deze 'Declaration' telt heel wat meer artikels, en is nog een stuk langer dan die van de Verenigde Naties van 1948. Ze verkondigt even goed heel wat negatieve en tegenstrijdigheden qua individuele vrijheid, maar ze bewijst ook, samen met de Amerikaanse Onafhankelijkheidsverklaring van enkele jaren daarvoor (1776) en nog enkele andere documenten uit dat tijdperk, dat heel wat mensen de vrijheidsprincipes, zoals Libertariërs die stellen op grond van een objectieve, logische redenering en zoals zij die verdedigen,

even goed kenden en konden definiëren. De dubbelzinnigheden en tegenstrijdigheden die de diverse teksten vertonen komen waarschijnlijk voort uit compromissen die ze hebben moeten sluiten met hun medestanders. Zo kunnen we ons bijvoorbeeld heel goed indenken dat hun oorspronkelijke voorstel was:

VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS

PREAMBULE. De natuurlijke, onvervreembare en in alle omstandigheden te eerbiedigen rechten van ieder mens zijn:

ART 1. De mensen worden vrij geboren en blijven het, en zijn onderling gelijk in hun rechten.

ART 2. Deze rechten zijn: de vrijheid, de eigendom en het zich verdedigen of laten verdedigen tegen elke vorm van fraude en/of agressief geweld of dreiging daarmee, zelfs als die van de staat uitgaat. 'Agressief' betekent hier: geweldadige initiatieven nemen. Met 'geweld' wordt louter fysiek geweld bedoeld.

ART. 3. Voornoemde vrijheid omvat de vrijheid al dan niet toe te treden tot of deel uit te maken van enige maatschappelijke organisatie, steeds zonder enige agressieve daad uitgaande van wie dan ook en zonder de noodzaak de eigen rechtmatige woonplaats te moeten verlaten.

Als duidelijk blijkt dat de vrijheid zo goed werd begrepen door een aantal alleszins invloedrijke mensen waarom, dat is de vraag die zich opdringt, is het dan zo misgelopen? Lig het aan de compromissen die zij aanvaard hebben? Ongetwijfeld hebben die een rol gespeeld. Toch blijft de vraag open waarom er nooit en nergens een samenleving geweest is, of noem het een staat, die zonder compromissen kon georganiseerd worden. Verdedigen wij een in de praktijk on-

toepasbaar, of onleefbaar, of zelfs onmogelijk systeem? Logischerwijze kan dat alleszins niet uit onze stellingen worden afgeleid, integendeel. Wij kunnen in alle redeneringen die tot niet-vrije situaties leiden, fouten tegen de logica en de realiteit aanwijzen.

Op de conventie, in zijn 'workshop', stelde Henry M. Holzer, eens advocaat van Ayn Rand, zich dezelfde vraag. Hij gaf tevens zijn antwoord: "Opvoeden, opvoeden en nog eens opvoeden!" ('To teach, to teach and again to teach!'). Een deelnemer, Michiel van Notten, verdedigde de stelling dat de oplossing lag in het demonopoliseren van de overheidsmacht. Hij bedoelde waarschijnlijk het systeem voorgesteld door Murray Rothbard van concurrerende beschermingsorganisaties actief op een vrije markt (in een eigen 'workshop' heeft Van Notten een nieuwe 'Verklaring van de Rechten van de Mens' voorgesteld, het onderwerp van een binnenkort te publiceren studie).

Geen van de voorgestelde methodes zijn met elkaar in strijd en zij getuigen van het feit dat de optimistische visie blijft overheersen. De voor ons aangewezen weg lijkt dan: rustig verder gaan en blijven 'opvoeden', opvoeden dus in de zin van: artikels, brochures of boeken schrijven, voordrachten geven, conventies organiseren. Dit in afwachting van of ondertussen strevende naar voldoende politieke invloed om het systeem zelf gewijzigd te krijgen.

Tot besluit van dit artikel nog even terug naar Mitterandïe, zoals iemand op de Nederlandse televisie Frankrijk noemde, en de viering van 'le 14 juillet', die besloten werd met een donderende 'Marseillaise' gezongen door de Amerikaanse zangeres Jessye Norman op de Place de la Concorde met haar enorme Champs-Élysées, samen met een publiek geschat op bijna één miljoen. Het refrein werd keer op keer herhaald:

Aux armes, Citoyens
Formez vos bataillons
Marchons, marchons
Qu'un sang impur
Abreuve nos sillons.

Het principe dat het bloed van sommige mensen 'onrein' zou zijn is duidelijk niet door Adolf Hitler uitgevonden, en of het vergoten wordt om 'de dorst te lessen van onze greppels', of vernietigd in gaskamers maakt geen wezenlijk verschil uit. Ook niet of het bloed van bijna 1.200 hoofden die gedurende de 13 maanden van het terreur-regime van 1793/1974 rolden op diezelfde Place de la Concorde (toen Place de la Révolution) in de riolen vloeide van Parijs of terecht kwam in Hitler's massagraven en, wat het principe betreft, evenmin of het om 1.200 of om 6.000.000 moorden gaat.

Natuurlijk, wie leeft door het zwaard zal door het zwaard ten onder gaan. Ik ken het spreekwoord en ben het eens met het principe. Dit gebeurde echter in naam van de Rechten van de Mens, enkele jaren eerder plechtig uitgeroepen en erkend door de meeste terechtgestelden, Lodewijk XVI inbegrepen. Anderzijds denk ik niet dat libertarische ideeën door geweld kunnen opgedrongen worden. De filosofie en de maatschappijvisie die ze huldigen zijn gebaseerd op rede, overreding en wederzijdse toestemming. Ik denk dat een maatschappijvorm alleen kan bestaan als ze steunt op een groot deel van de mensen die de samenleving vormen. Alleszins blijkt geen tyrannie lang te kunnen bestaan als het grootste deel van de bevolking er tegen is. Wie zei er dat de mensen het politieke gezag hebben dat ze verdienen?

Maar dat alles is geschiedenis en verleden tijd. Belangrijk zijn alleen het heden en de toekomst, en dat is het feit dat slechts enkele Franse toegewijde en overtuigde Libertariërs er in geslaagd zijn, met erg beperkte middelen, heel weinig beschikbare tijd en heel grote financiële risico's niet alleen een congres van intellectueel hoog niveau te organiseren, maar

bovendien enkele nieuwigheden te initiëren: het was het eerste congres met simultane vertalingsfaciliteiten, het was het goedkoopste congres uit de serie ingezet in Zürich in 1982 en het was een congres dat de meeste afwisseling bood, met een bezoek aan de 'Hôtel de Ville' - waar we in de receptiezaal de opstelling konden bewonderen voor de ontvangst van President Cory Aquino, voorzien voor de volgende dag, door Jacques Chirac, burgemeester van Parijs, compleet met drie tronen op een podium, zoals het Hune Hoogheden past, gekeerd naar een zaal met een duizendtal vergulde stoelen voor de gasten in Empire-stijl, of was het 'Lodewijk XVI'?

Twee recepties op het stadhuis van het IIe arrondissement, de voorstelling van de in 1942 zonder toelating van de auteur gemaakte en gerestaureerde film 'NOI VIVI', 'We The Living', van Ayn Rand, voor zover ik weet een Europese première en, last but not least, de gelegenheid om onze talrijke buitenlandse vrienden weer een keer te ontmoeten en op die manier vast te stellen dat we niet zó alleen staan als we dikwijls de indruk krijgen in onze eigen omgeving. Mijn en onze dank daarvoor aan de inrichters.

I.L.L.A.

International Libertarian Lawyers Association

Op de Libertarische Conventie in Parijs werd een WORKSHOP georganiseerd over MIGRATIE.

In eerste instantie werd dit onderwerp gekozen omdat de Europese vertegenwoordigers van LIBERTARIAN INTERNATIONAL hadden afgesproken om dit onderwerp in de komende tijd in alle Europese landen te gaan bestuderen.

In Parijs was echter het "Chinese Debacle" nog zo vers in ieders geheugen, dat de studentenopstand en het neerslaan daarvan, de grootste aandacht kreeg. Een verslag van deze workshop kunt u elders in dit nummer lezen.

Hier is echter vooral van belang dat op die workshop besloten is om de INTERNATIONAL LIBERTARIAN ASSOCIATION, ILLA, weer uit de ijskast te halen.

Deze is oorspronkelijk opgericht op de conventie in Zürich in 1982, maar niemand heeft de tijd of behoefte gehad om dit verder uit te bouwen.

Tot revitalisatie werd besloten op voorstel van Hank

Holzer, een advocaat uit Amerika, die enkele voorbeelden aanhaalde van gevallen waarin hij zelf, en zijn cliënt, voordeel van een dergelijke organisatie gehad had kunnen hebben.

Hank Holzer is de advocaat van Ayn Rand geweest, en hij is de bekende verdediger van de Russische minderjarige jongen die niet terug naar Rusland wilde. Dit geval is een succes geworden, en de man leeft nu als Amerikaans burger waar hij wil.

Duncan Frissel, een andere advocaat uit Amerika, heeft aangeboden om een "mission statement", een doelstelling, voor deze associatie te maken. Die kan dan bekend gemaakt worden, en dan kunnen anderen zich bij de groep voegen.

Aleen al op de workshop waren vijf advocaten die positief stonden ten opzichte van een dergelijke organisatie. Vier andere advocaten op de conventie waren eveneens zeer geïnteresseerd.

Als u al interesse hebt, of ideeën, dan kunt u dat bij de redactie kenbaar maken, en die zal zorgen dat alles op de juiste plaats terecht komt.

HEBBEN MENSEN RECHTEN?

Chris Hocepiéd

Op 26 augustus 1789 werd voor het eerst op het Europese vasteland, een verklaring van de rechten van de mens en de burger aangenomen. Dit geschiedde te Parijs. Desalniettemin werden in de daaropvolgende jaren die mensenrechten meer dan nooit geschonden. Reden te over om zich af te vragen of mensen wel rechten hebben.

"Do humans have rights" was het onderwerp van de Vierde Europese Internationale Libertarische Conventie, die van zondag 9 juli t/m woensdag 12 juli 1989 in de Franse hoofdstad plaatsvond.

Ruim 100 deelnemers daagden op, afkomstig uit 12 verschillende landen, waarvan bijna de helft uit de "skandilux-landen": Finland, Zweden, Noorwegen, Denemarken, Nederland, België en Luxemburg. De meeste deelnemers kwamen uit de Verenigde Staten. Maar ook de Zwitserse en Engelse delegaties werden opgemerkt, "KENDALL-superparent" Alphonse CRESPO had zijn twee "superchildren" meegebracht, die, aldus een Franse kenner, niets te benijden hebben aan de vrouwelijke assistenten die professor BOUCKAERT steeds op de conventies pleegt mee te brengen.

De sprekers kwamen uit de U.S.A., Frankrijk en België. Merkwaardig genoeg werd geen enkele Skandinaviër uitgenodigd.

Franse organisatie

Geen van de vorige conventies was in een "latijns" land georganiseerd. Voor Angelsaksen was het even wennen aan de "zuidere" organisatie. Tot enkele dagen voor de aanvang van de conventie bleven ze in het ongewisse. Telefoons in het Engels werden niet beantwoord. Telefaxen werden per gewone post beantwoord. Deelnemers die met een kredietkaart inschreven, kregen een rappel met vraag per kerende een check te sturen. Deelnemers vernamen eerst dat er geen kamers meer waren, daarna, dat er wel nog kamers waren...

Jim TURNEY zei dat een Amerikaan zich moeilijk kan inbeelden dat met een dergelijke organisatie alles gesmeerd kan lopen. De Fransen weten het toch altijd voor mekaar te krijgen. Dat wist hij uit ervaring. Vertrouwen is het ordewoord.

Conventiegeangers die een luxe hotel zoals in Zwaziland of in Zweden verwachtten, kwamen echter van

een kale reis terug. De Centre RAVEL is een soort jeugdherberg van de overheid, waar men 's zomers in elke kamer nog enkele bedden extra plaatst om de ruimte optimaal te gebruiken. 's Morgens en 's avonds zijn files aan douches en toiletten er niet zeldzaam. Het zelfbedieningsrestaurant wordt bevaakt door een dame wier lievelingsnummer erin bestaat gasten die langs de "verkeerde" deur binnenvandelen af te snauwen. Ook al prijkt er op die deur geen enkel verbod.

Verkeersopstoppingen

Het openingsdiner op zondagavond moest opgeluisterd worden met een toespraak van Alain MADELIN. Doch, hij was in zijn wagen vastgereden in een kilometerslange file van Parijzenaars die na het weekeinde naar huis terugkeerden. Alain MADELIN is de zoon van een ongeschoolde arbeider bij RENAULT. In 1986 werd hij minister van Economische Zaken in de regering CHIRAC. Hij poogde toen RENAULT in een privaatrechtelijke vennootschap om te vormen. Het ontslag van zijn regering in mei 1988 verhinderde dit. Vanuit de oppositiebanken blijft MADELIN evenwel meer dan ooit voor de bevrijding van Frankrijk ijveren.

Op maandagmorgen dook de eerste spreker eveneens niet op. Professor Frank VAN DUN was op zondagavond het slachtoffer van de Franse organisatie, Marie-José BUSSCHAERT, de rechterhand van gastheer Alain DUMAIT, had hem in een overbevolkte kamer willen huisvesten terwijl er - maar dat werd pas later vernomen - nog twee kamers onbezet bleven. Zijn schuld stelde ze. De spreker had pas einde juni bevestigd te zullen komen. Hierop keerde de spreker naar Maastricht terug.

Mensenrechten zijn geen UFO'S

VAN DUN's tekst werd voorgelezen door ondergetekende. Die tekst ving aan met een schets van de libertarische rechtstheorie. Ieder mens heeft het recht met het zijne, met al zijn middelen, te doen en te laten wat hij wil. Geen enkel mens heeft het recht wat dan ook te doen met de middelen van een ander, zonder diens toestemming. De menselijke samenleving is dan ook slechts rechtmatig in zoverre ze geen enkele instelling, geen enkele praktijk omvat die niet op instemming stoelt.

In de westerse rechtstraditie zijn er evenwel andere concurrerende rechtstheorieën. Theorieën zoals de nationale souvereiniteit of de voorrang van het publiek recht staan haaks tegenover de libertarische rechtstheorie. Maar alleen het libertarisch rechtsbeginsel weerstaat de toets van òn de logica, òn de epistemologie, òn de moraal òn de economie.

Het bestaan van concurrerende rechtstheorieën verklaart VAN DUN door het eigenbelang van de advocaten. Tegenstrijdige rechtstheorieën bieden hen de mogelijkheid al naargelang de omstandigheden steeds het standpunt van hun cliënt in rechte te staven.

Maar het volstaat niet aan te tonen dat het libertarisch rechtsbeginsel de andere overtreft. Men moet eveneens aantonen dat een rechtsbeginsel een werkelijkheid is. Ook al kan men het niet meten of wegen. Men kan er wel over redeneren onafhankelijk van de samenwerking van diens eventuele grondleggers. Daarenboven wordt iedereen geconfronteerd met problemen die zonder het recht niet opgelost kunnen worden. Die problemen zijn reëel. Hun oplossingen zijn het dus ook.

Daarop nam Douglas RASMUSSEN het woord. Hij is samen met o.a. Douglas DEN UYL de auteur van een boek over de filosofie van Ayn RAND. Thans is hij verbonden aan de HERITAGE Foundation. Hij sprak over het onderscheid tussen "normative rights" (het natuurrecht) en "legal rights" (overheidswetten). Het natuurrecht is verwant met de moraal, maar kan er niet mede worden verward. Het recht is een voorwaarde om moreel te kunnen leven, terwijl de moraal het onderwerp zelf van dat leven betreft. Het streven naar morele perfectie is immers "agent-relative", functie van de betrokkene. Voorts zijn alle goederen zeldzaam. De loutere aanwezigheid van anderen bedreigt daarom het streven naar morele perfectie van elke mens. Het recht bakent ieders morele ruimte af. Het tegenovergestelde van het recht - het initiëren van geweld - schendt daarentegen die morele ruimte en verhindert dat streven naar zelfperfectie.

Khomeiny op de conventie.

De voormiddag werd afgesloten door Alain LAURENT. Aan de hand van het geval RUSHDIE, toonde hij aan hoe wijlen KHOMEINY ons hielp de mensenrechten weder te ontdekken. Hij vertrok van het onderscheid tussen "recht te" en "recht op". De eersten zijn mensenrechten. De tweede slavernij. Het geval RUSHDIE illustreert de tegenstelling tussen een recht te (vrije meningsuiting) en een recht op (niet in zijn overtuiging te worden geschokt). Het tweede komt erop neer zich andermans denken te willen toe-eigenen. Men kan het denken niet scheiden van de meningsuiting. Het is een psychische regressie zich

aangetrokken te voelen omdat anderen jouw gedachten niet delen. Inhakend op MAX STIRNER besloot hij daarom dat er slechts één mensenrecht was. Het recht van het individu over zichzelf te beschikken. Alain LAURENT schudde met zijn optreden de hele zaal wakker. Doch diepgaand was hij niet. Bertrand LEMENNICIER kelderde in een paar woorden zijn betoog. Het RUSHDIE-gedoe is slechts een gevolg van het collectivisme. In privé-straten had het probleem zich niet gesteld. Daar bepaalt de eigenaar welke gedachten men er al dan niet mag uiten. Enkel wanneer het libertarisch rechtsbeginsel wordt miskend komt men tot onoplosbare conflicten tussen respectievelijk het streven naar zelfrespectie van islamieten en van schrijvers.

Een historische namiddag

's Namiddags kregen de deelnemers een zware brok te verteren: Leonard LIGGIO. Hij schetste de geschiedenis van de mensenrechten. Wellicht werden ze door de stoa ontdekt. Later werden ze opgenomen in de christelijke traditie. In de middeleeuwen werden ze geformuleerd in de keures van de steden. Met andere woorden, het westen werd door het toeval begunstigd. Geen machthebber kon er zich uitroepen tot God. Alle staatsfunctionarissen werden steeds als gewone mensen aangezien. Dit maakte de emancipatie van de meest creatieve mensen mogelijk en leidde tot een eeuwenlange economische en culturele groei. Doch vanaf de 16e eeuw wint de gedachte van de staatssovereiniteit veld en worden de rechten van de mens bedreigd. De overheid poogt de staat te financieren door rechten te schenden.

Benjamin CONSTANT heeft op een heldere manier het antieke vrijheidsbegrip van de Stoïci (het libertarische vrijheidsbegrip) tegenover het Moderne vrijheidsbegrip gesteld. Het oude vrijheidsbegrip minimaliseerde de participatie in het openbaar leven om tijd vrij te maken voor het private leven. Het moderne begrip politizeert het privé-leven door en door.

Florin AFTALION behandelde daarop een meer recente periode van de geschiedenis van de mensenrechten: de Franse revolutie. Hij legde uit hoe Lodewijk XVI de Staten Generaal samenriep om nieuwe belastingen goed te keuren. Doch de vertegenwoordigers maakten hiervan gebruik om de macht te veroveren. Eerst werd de Koning buiten spel gezet. Daarna woedde de strijd onder de verkozenen. Alle beslissingen met betrekking tot het economisch beleid werden beïnvloed door die strijd. AFTALION citeerde ST JUST die in december 1792 de voordelen van de vrijhandel loofde. Enkele maanden later zou hij om de straatbendes van de "enragés" te be-

hagen, een centraal geleide economie opzetten. Hetzelfde geldt voor het invoeren van papiergeld. Iedereen wist dat dit tot inflatie zou leiden. Doch, omdat toen niemand de macht in handen had, werd die oplossing verkozen boven een fiskale hervorming. Deze zou immers potentiële aanhangers treffen. Daarboven zou het de begrotingscrisis kunnen oplossen en de politici dus een beetje overbodig maken.

De volgende spreker was Philippe NATAF. Ook hij doorprikte de mythe van de lineaire vooruitgang in de economische wetenschappen. Hij is een specialist van de economen van de 19e eeuw. Deze hebben bijvoorbeeld de nauwe band gepercipieerd tussen geldmonopolie en de "business-cycles", de door MARX beschreven periodieke "overproductie"-crisissen van het kapitalisme. Die economen hadden o.a. bemerkt dat in New England, waar tussen 1800 en 1860 freebanking mogelijk was, er geen cycli onderkend konden worden. Zelfs MARX vermeldt in "Grundrisse" (1857) dat er in Schotland, waar er concurrentie heerst tussen emissiebanken, geen "business-cycles" waren in het economisch systeem.

Het afscheid

's Avonds werden de deelnemers ontvangen op het arrondissement-stadhuis van Alain DUMAIT. Dit was één van zijn laatste optredens als politieke mandataris. Hij geeft immers zijn ontslag om zich volledig te wijden aan de "Mouvement Libertariën".

1984 is niet ver weg. Een portret van MITERAND herinnerde eraan dat "big brother is watching us". Fred DEKKERS' eetlust werd er niet door beïnvloed. Hij herkende immers pas bij het buitengaan wie het portret voorstelde.

Pas na 22 uur konden de conventiegangers eindelijk kennis maken met de Parijse terrasjes. Althans waar ze nog een plaats vonden tussen de horden toeristen. De libertarische conventie was duidelijk niet "the only show in town".

Libertarisch leven

Dinsdag werden praktische toepassingen van het libertarisme besproken. De eerste spreker was Roger PILON. Hij was onder REAGAN onderstaatssecretaris voor de mensenrechten. Nu doceert hij rechtsfilosofie. Hij had het over de interrelatie tussen vrijheid en democratie. Op het TIEN AN MEN plein eisten de Chinese studenten bijvoorbeeld democratie. Geen vrijheid. PILON schetste hoe de democratie ontstond uit het vrijheidsbegrip, met name uit de overtuiging dat de individu het recht had zichzelf te besturen. Een mens mag slechts een ander bevelen als deze ermee instemt.

De democratische theorie loopt evenwel mank. Hoe rechtvaardigen dat de meerderheid haar wil oplegt aan de minderheid? Is de minderheid gebonden door "tacit consent"? De keuze tussen gehoorzamen of verhuizen is, aldus PILON, een variatie op de keuze tussen uw geld en uw leven. Bijgevolg is elke regering in de huidige context een noodzakelijk kwaad. Doel van de mensenrechten is dit kwaad te minimaliseren.

Mensenrechten kunnen afgeleid worden van het menselijk handelen. Indien men iemand verhindert te handelen zal hij protesteren. Die ervaring is echter pas consistent als ze veralgemeend wordt. Eigendomsrechten zijn dus impliciet in het menselijk handelen. Blijft het probleem van de grens tussen het vreedzaam genot van zijn eigendom en het storen van anderen in hun gelijk genot. De lijn trekken kan een rechtmatige taak van een staat zijn. "Of van rechters!" voegde Michiel VAN NOTTEN eraan toe. PILON verduidelijkte dat hij met staat elke "forced association" bedoelde. Elke derde partij die opgeroepen wordt om een geschil te berechten, tegen de wil in van één van de partijen is dus "de Staat". Een dergelijke onrechtmatige instelling kan in geen geval rechten scheppen. Ze kan enkel bestaande rechten vrijwaren.

De "rechten op" zijn geen mensenrechten. Er zijn geen argumenten om het bestaan van "barmhartige samaritaan"-plichten te stoen. Niet handelen is geen agressief gedrag. Voorts is de plicht om te helpen inconsistent met het recht vrij te zijn.

Als conclusie stelde hij dat het mensenrechtendebat de collectivisten in het defensief gedwongen heeft. Vroeger hadden ze een ethische voorsprong op het kapitalisme. Ze deden iets voor de armen. Op 12 mei 1989 kon BUSH GORBATSJOV vragen de Oost-

Europeanen zonder hindernissen van Moskou tot München te laten reizen. BUSH staat thans ethisch het sterkst. Vooral nu de Russen zelf toegeven dat het collectivisme het welzijn van de armen niet waarborgt.

De tweede spreker was Bertrand LEMENNICIER van de universiteit van LILLE. Hij paste het libertarisch rechtsbeginsel toe op de proefbuisbabies en biogenetica. De Franse wetgeving terzake steunt op vier beginselen: lichaam en persoon zijn één en onschendbaar, geen ingreep zonder instemming van de patiënt, organen mogen niet tegen vergoeding afgestaan worden en mogen enkel geschieden uit medisch oogpunt.

Hij hekeldde vooral het verbod van winstoogmerk. Dit brengt een opportuniteitskost met zich mede. Dit verbod vermindert immers het aanbod van nieren, draagmoeders, sperma ... Het gevolg is dat een deel van de vraag niet voldaan wordt.

LEMENNICIER kon geen enkele rechtvaardiging vinden voor dit verbod. Het speelt ten nadele van de armen die hierdoor een winstmogelijkheid verliezen. Het bevordert geenszins de kwaliteit van de diensten en van de producten. Instellingen zonder winstoogmerk hebben geen incentive om hun werkmethodes en hun producten te verbeteren. Op winst beluste tussenpersonen daarentegen zouden er belang bij hebben steeds betere producten te verkopen. Ook de kritiek dat een markt in lichaamsonderdelen de waardigheid van de mens zou aantasten raakt kant noch was. Wat is immers het verschil met prostitutie of, algemener, met tegen zijn zin tegen geld werken.

Aan de basis van de Franse wetgeving ligt de "persoonlijkheidsgedachte". Dit beschrijft LEMENNICIER als een monistische opvatting van de mens. Hij vergeleek ze met een auto waarin de bestuurder zou blijven kleven. Doch wat gebeurt er wanneer zo'n wagen defect is. Is het nog een menselijk wezen? Heel het debat over abortus en euthanasie wordt door die theorie mogelijk gemaakt. Vanaf welk ogenblik moogt ge een mens doden? Daartegenover staat het methodologisch dualisme. Lichaam en wil worden er als afzonderlijke entiteiten opgevat. Het lichaam is eigendom van de wil die erin leeft. Het is een toepassing van LOCKE's "homesteading"-beginsel. Het methodologisch dualisme biedt oplossingen voor alle problemen van de biogenetica. De wil kan naar believen over alle producten (bloed, sperma, melk) of stukken van zijn lichaam beschikken. Enkel kan hij niet zijn volledig lichaam verkopen. In de huidige stand van de wetenschap kan men immers zijn wil niet van zijn lichaam afzonderen. Tenzij door de dood.

Confrontatie

Ted CARPENTER is verbonden aan het CATO-instituut. Zijn uiteenzetting - of beter zijn requisitoor - was één en al gericht tegen de NAVO en de verzekering van de externe veiligheid van vreemde landen door de Verenigde Staten. Die politiek leidt tot een bestendiging van de verdeling van de wereld in blokken. Ze heeft het nadeel lokale conflicten te veralgemenen. Daarenboven leidt ze tot een erosie van de binnenlandse vrijheden. De Verenigde Staten moeten hiervoor immers een groot en duur leger erop nahouden. Die politiek leidde tot een versterking van de uitvoerende macht ten nadele van de verkozenen en tot praktijken die het daglicht schuwen: subversieve acties, aanslagen op vermeende tegenstanders etc. Daarenboven investeert Amerika in militaire technologie, terwijl Japan de middelen die ze aan defensie kan uitsparen in high tech investeert. Voorts leidde de militaire uitgaven tot een sluipende verstaatsing van de industrie. Vele ondernemingen zijn thans voor meer dan 70% afhankelijk van de bestellingen van het Pentagon. Als alternatief stelde hij dat Europa voor haar eigen defensie zou instaan. De Verenigde Staten zouden bijvoorbeeld aan de Sovjetunie een wederzijdse terugtrekking van troepen uit Europa kunnen voorstellen. Of een afschaffing van de dienstplicht.

CARPENTER loochende een isolationist te zijn. Desalniettemin bevatte zijn spreekbeurt weinig origineels. Van een privatisering van defensie had hij nooit gehoord. Tevens bleek hij nauwelijks iets af te weten van landen die hij aanhaalde. Hij sprak bijvoorbeeld van het Mobutu-régime in Zaïre. Uit de discussie bleek nochtans dat hij nooit van de verwijdering van SETI gehoord had. Hij bleek tevens - wellicht vanuit een integristische geloofsovertuiging - corruptie af te keuren. Dat het afkopen van vrijheid een mensenrecht was - zoals Walter BLOCK het aantoonde in "Defending the Undefendable" - kon hij niet inzien.

Françoise THOM, die een specialiste is van het communistische taalgebruik, en filosoof Jean-Marie BENOIST traden op om het Europees standpunt terzake te vertolken. THOM bleef zeer factueel.

GORBATSOV is volgens haar veel gevaarlijker voor het Westen dan zijn voorgangers. Hij is erin geslaagd hun negatief imago op te poetsen. Zijn doel is duidelijk het fiasco van het collectivisme door het Westen te laten betalen. De Sovjetcommunisten willen immers hun régime zo weinig mogelijk veranderen om hun legitimiteit en hun macht niet kwijt te spelen. Doch juist een afbouw van hun macht zou een waarborg bieden voor de vrede.

Jean-Marie BENOIST beschreef de filosofie van de NAVO. De bedoeling van de afschrikking is niet oorlog te voeren. Wel de agressor in toom te houden. Die filosofie werkte 40 jaar lang. Men mag ze niet afbouwen. Wel verbeteren. Alle mensen die vrede willen zitten in dezelfde boot. Hij kon dus CARPENTER's stelling dat Amerika en Europa tegenstrijdige belangen hebben niet onderschrijven. Evenmin als mevrouw THOM gaf hij evenwel een libertarisch concept voor landsverdediging aan.

De hevige Euro-Amerikaanse discussie in het panel werkte aanstekelijk op het publiek. De Amerikaanse libertariërs kozen partij voor CARPENTER. Ze waren het beu te moeten betalen voor de verdediging van de rijke Europeanen en Japanners. Daartegenover stelden de Fransen dat de Amerikanen dit niet deden voor de Europeanen, maar uit welbegrepen eigenbelang. Dit wilden de Amerikanen dan weer niet erkennen.

De flater van de dag werd door Jean-Marie BENOIST begaan. Hij zei dat BUSH en QUAYLE het bij het rechte eind hadden. Dit was de druppel die de emmer deed overlopen. Een Amerikaanse libertarische militant bemachtigde de mikrofoon en vroeg zijn landgenoten wat ze van die twee heerschappen dachten. De discussie ontaardde zo in geschreeuw en gelach.

De discussie werd gelukkig onderbroken voordat er bloed vloede. De deelnemers werden immers verwacht voor een rondleiding in het "echte" stadhuis van Parijs. Dat indrukwekkende gebouw werd in de jaren 1870 herbouwd in Renaissance-stijl. Na het bezoek van het stadhuis werden de conventiegeangers op het arrondissements-stadhuis getraceerd op de rest van het buffet van de vorige dag. Daarop werd de film "We the Living" vertoond in de feestzaal van een naburig Lyceum. Velen waren ontgoocheld. De oorspronkelijke film die in 1942 in Italië was gedraaid werd duchtig door Henry Mark HOLZER en zijn vrouw, de advocaten van Ayn Rand, gecensureerd. De film heeft geen ritme meer. Sommige stukken en toespelingen zijn niet te begrijpen voor iemand die het boek niet gelezen heeft (Red.: Vele anderen waren zéér enthousiast over deze film).

Alles over libertarisme

Woensdag werd volledig voorbehouden voor seminars. Henry Mark HOLZER gaf een workshop over het Amerikaans recht. Chris HOCEPIED over justitie in een libertarische samenleving. Yvo CERCKEL besprak de mogelijkheid de Delaware-clause in het EEG-vennootschapsrecht over te brengen. Voorts waren er nog seminars van Chris TAME en Jim TUR-

NEY. Immigratie kwam aan bod in een seminar van Hub Jongen en Alphonse Crespo. Michiel van Notten verklaarde zijn nieuwe Verklaring van de Rechten van de Mens. Tenslotte waren er nog workshops van Erica Holzer, Bertrand Lemennicier en Duncan Frisell betreffende respectievelijk Kunst en Politiek, Intellectuele Eigendomsrechten en Technologie. Iedereen vond er wel iets in.

Interessant om nog te vermelden is dat op de workshop over Migratie besloten werd de reeds in Zurich opgerichte, maar slapende International Libertarian Lawyers Association, ILLA, nieuw leven in te blazen.

's Avonds vond het slotdiner plaats in het restaurant "Chez Jenny", niet ver van de Place de la République. De maaltijd was sober - een hoofdschotel en een ijsje - maar de wijn was uitstekend. In tegenstelling tot de vorige conventies was de laatste avond geen gelegenheid tot emotionele toespraken over de libertarische wereldrevolutie.

Een tegenvaller was de media-coverage. De feestelijkheden van de viering van de tweehonderd jaar Franse revolutie kaapten de hele aandacht van de Parijse en internationale pers. Doch dit betekent geenszins dat de conventie geen impact had op de Franse politiek. Op alle muren prijkte een reclame voor het weekblad L'EXPRESS. Het hoofdartikel ervan was "de vrijheid" door MITTERRAND himself. Zou de Mouvement Libertarien reeds de Franse Staat tot de hoogste regionen hebben kunnen infiltreren?

SAN FRANCISCO

De voorbereidingen zijn in volle gang. Bij LIBERTARIAN INTERNATIONAL is men druk bezig om van deze conventie een groot succes te maken.

Als er vanuit EUROPA voldoende personen deelnemen, is het zinvol om te onderzoeken of er nog voordelen te halen zijn uit het charteren van een vliegtuig. Wil dit echter enige zin hebben, dan moeten we op korte termijn weten of en hoeveel personen er in iets dergelijks geïnteresseerd zijn.

Als u denkt dat het voor u aantrekkelijk zou kunnen zijn, geef u dan op bij de redactie. Uiteraard verplicht u dit nog tot helemaal niets.

DE 200ste "QUATORZE JUILLET"

Op zoek naar het feest !

Riet Jongen

Eigenlijk begon het al op de avond van de 13e. Na de inwijding van de nieuwe Opera op de Place de la Bastille, één van de grote prestige-objecten van Koning Mitterrand I, zou het grootste bal ter wereld plaatsvinden.

Daar het ons aardig leek om al in de héél vroege avond iets van de feeststemming op de Place de la Bastille te gaan proeven, stapten wij in de Metro, het vervoermiddel dat ons altijd maximaal op 200m. van ons doel brengt. Echter niet nu. Op het moment dat de metro stopte op het station vóór de Bastille, werd omgeroepen dat aldaar niet gestopt zou worden. Struikelend en tuimelend konden we, met vele anderen, nog net uitstappen. Goed, lopen dus, géén probleem.

Halverwege zagen we verdacht veel politie op straat, toen kwamen de dranghekken langs de trottoirs. Lege straten, met aan twee kanten geparkeerde auto's met chauffeurs. Nu een heel leger politie en motorpolitie, allen gewapend met walkie-talkies (en ook écht). Verschillende auto's met standaard voorop. Mensen die vol verwachting langs de hekken stonden te kijken; wij ook even. Er gebeurde echter niets. Eigenlijk was het vreemd stil; af en toe een politiersirene in de verte. Langzaam rukten we verder op in de richting van de Bastille, steeds langs de hekken. Het werd steeds drukker, èn nauwer. We kwamen al bij de zijkant van de Opera.

Toen gebeurde wat we eigenlijk al hadden kunnen voorzien; het publiek mocht niet verder. Na enige tijd waren we aan de andere kant van de straat, maar ook daar: halt.

Bij navraag bij een niet ál te onvriendelijk uitziend agent, begrepen we dat Mitterrand Rex, en zijn iets minder belangrijke vrienden, in de Opera zaten, en dat hij niet wist hoe lang dat kon duren.

Daar we niet ontdekten hoe we voorbij de blokkade naar het volgende metrostation konden komen, hebben we ons gedwee langs dezelfde weg teruggetrokken. 200 Jaar geleden wisten ze wel raad met zo'n situatie. Het Grootste Bal ter Wereld heeft het zonder ons moeten doen.

Eindelijk was het dan de 14e. Onze Franse vrienden hadden ons verteld dat er de hele dag parades op de Champs Elysées zouden zijn. Eerst militair vertoon en dan wat vrolijks.

Na een laat ontbijt in het hotel zagen we daar al op de TV dat het grimmige gedeelte al was gestart. Ik

dacht eerst even dat we beelden uit Rusland op de TV hadden en we naar het Rode Plein zaten te kijken. Maar toen zagen we de Arc de Triomphe, dus moest het wel Parijs zijn. Toen mirages met slierten blauw/wit/rood over de Champs Elysées de beeldbuis uitdonderden, hoorden we ze ook echt. En na een vlugge blik op straat zagen we ze zowaar "live" overvliegen. Nu was het zeker dat het beeld niet uit Moskou kwam.

De poging die we ondernamen om het feestelijk gebeuren rondom de Champs Elysées echt mee te maken, bleek een herhaling van onze belevenissen van de vorige dag te zijn. Echter met dit verschil, dat we nu wel ons doel bereikten, maar er helemaal niets meer te doen was. Wat nog restte waren veel militairen, tanks, politie, enz.

Hebt U wel eens rustig midden op de Champs Elysées gestaan en daar op Uw gemak een foto van de Arc de Triomphe genomen? Wij nu dus wel. Er zijn altijd positieve kanten.

Hoewel er enorm veel mensen op de been waren, die waarschijnlijk net als wij zeer dorstig en/of hongerig waren, was er geen enkel kraampje met drinken, frietjes, worstjes, e.d. te zien. Er hadden enorme zaken gedaan kunnen worden. Had het vrije ondernemerschap deze mogelijkheid niet ontdekt, of had de overheid het verboden?

Wat ons ook opviel was dat, behalve van overheidsgebouwen, nergens de vlag uthing.

De rest van de dag hebben wij ons uitstekend vermaakt in het Quartier Latin, waar, zoals gebruikelijk, gelukkig ook op deze "feestdag" een vrolijke drukte heerste, en gezellige eettentjes waren, en muziek!

Deze dag bleek overigens ook de metro gratis te zijn. Heel attent lagen er bij de loketten foldertjes waarop

vermeld welke stations die dag allemaal gesloten waren. Wat een groot deel van het centrum bleek te zijn. Waar hebben we dat wel meer gehoord? Iets is gratis, het is er alleen niet!

De "vrolijke" parade bleek trouwens pas 's avonds laat te zijn. Ook dat zagen we op de TV. (Juist, U kon dat in Nederland en België ook zien, en goedkoper.) De parade kwam ons meer "indrukwekkend" als "vrolijk" over.

Gekscherend zeiden we tegen onze hoteleigenares dat het tijd werd voor een tweede Revolutie. Iets wat ze volmondig beaamde. Wat een feest voor het volk zou moeten zijn, is een feest geworden voor precies die soort personen, waar men 200 jaar geleden revolutie tegen voerde.

De bevolking bleek ook heel boos over deze buitensporig kostbare vertoning te zijn (ca. f 600 miljoen) en had Parijs massaal de rug toegekeerd. De enorme drukte werd dan ook in hoofdzaak veroorzaakt door toeristen.

De volgende dag, de 15e, besloten we dat we even genoeg hadden van alle drukte, en daar we benieuwd waren hoever de bouw was gevorderd in het hypermoderne La Défense (óók een prestige-object van Koning Mitterrand!) met zijn enorm grote triomfboog - in de volksmond Le Cube - 100 m. hoog, diep en breed - leek ons dat voor de zaterdag een goed doel. Het begon veelbelovend. We kwamen met de metro precies waar we zijn wilden. Zodra echter waren we bovengronds of we zagen het al. We hadden misgegokt. De natuurwet dat tegengestelde polen elkaar aantrekken, geldt dat ook voor Libertariërs en overheidsinstanties? Nee toch, dan kunnen we de strijd wel opgeven. Laten we het maar op louter toeval houden.

De hele politiemacht leek zich in La Défense te hebben samengetrokken. Naar Le Cube moesten degenen die een pasje hadden door een beveiligingssysteem, als op een vliegveld. Bleek dat Mitterrand en zijn clubje uitgerekend die dag juist dáár vergaderden; van achter "Het venster van Frankrijk op de wereld", zoals de architect zijn ontwerp zelf noemde. Is dat nu niet prachtig? Voor mij is het geen Koning maar Keizer Mitterrand II!

Eén van onze Amerikaanse vrienden vroeg zich af waarom dergelijke happeningen niet op een afgelegen plek konden plaatsvinden, bijv. een marinevaartuig. Er zouden dan geen hele steden afgegrensd behoeven te worden en het zou ook nog veel goedkoper zijn. Maar ja, hoe kun je dan tegen je vriendjes (concurrenten) opscheppen over al je vermeende verworvenheden.

Hoe dan ook, wij waren andermaal omringd door bewakingslieden, die ook van de daken een toezien oog hielden. En zwartgeklede leden die, via de vorm van hun bagage, communiceerden van beroep scherp-schutter te zijn. Ook nu weer was alles gesloten: winkelcentrum, eetgelegenheden, enz. Met de belofte aan onszelf om hier in vredige tijden eens terug te komen, haastten wij ons te voet terug naar Metro Pont de Neuilly en schoten op weg daarheen de eerste de beste open eetgelegenheid binnen. Het was inderdaad "de beste" en evenredig "duurste", en daar we er nu toch waren, en we heerlijk buiten op een mooi terras konden zitten, hebben we er ook van genoten.

's Avonds zou tussen Eiffeltoren en Palais de Chaillot een grootst slotvuurwerk zijn. Met Noorse en Amerikaanse vrienden hadden we afgesproken eerst ten afscheid uitgebreid met elkaar in een visrestaurant te gaan dineren en daarna te proberen, op een veilige afstand, iets van het vuurwerk te zien.

Deze keer zat het beveiligingsapparaat ons niet tegen, maar een (ambtelijke?) slordigheid in het restaurantgidsje, dat gratis te verkrijgen is. Het zei dat we op nr. 11 moesten zijn. Dat bleek een flink eind, een warme zonnige straat aflopen, van het ons aanbevolen metrostation.

Nr. 11 bleek echter niet ons restaurant maar een woonhuis te zijn. Na informatie en een telefoontje in een nabijgelegen hotel bleek - waar ik al een flauw vermoeden van had - dat het nr. 111 was. Let wel, bij nr. 95 waren we bovengronds gekomen!

In ieder geval was op nr. 111 alles prima en heel gezellig, zodat het al laat in de avond was eer we richting Eiffeltoren wandelden. Wel vreemd dat we zoveel mensen tegenkwamen. Maar 12 Libertariërs kunnen het toch niet bij het verkeerde eind hebben? Ja hoor, in Parijs kan alles. Het vuurwerk was voorbij.

Wat ons nu nog restte was terug te komen in ons hotel. Een wens die we kennelijk deelden met nog honderdduizend anderen. Het was inmiddels ná 12 uur en om 1 uur gaat de laatste metro.

Na twee pogingen om een reeds barstensvolle metro binnen te komen, gaven 4 van ons maar al te graag op. De noodlijdende gezichten en enorme hitte daarbinnen gaven ons niet net dié extra inzet om ook binnen te raken. Een taxi leek de oplossing, daar lopen naar het hotel aan de rand van Parijs niet haalbaar was.

Lees verder op pag. 19

EEN LIBERTARISCHE VERKLARING VAN DE MENSENRECHTEN

Mr. M.M. van Notten

PREAMBULE

Overal ter wereld is de overheid bezig de rechten van de mens te vertrappen, in plaats van te beschermen. De slachtoffers zouden zich vaker weren, en ook feller, indien zij beter op de hoogte waren van de aard, oorsprong, functie en inhoud van hun rechten. Daarom is het van belang het mensenrecht kort en krachtig te omschrijven. De tot dusver gangbare proclamaties voldoen niet aan die eis. Zij werden uitgevaardigd door tegenwoordigers van de staatsorde. De navolgende verklaring werd daarentegen opgesteld door een voorstander van de rechtsorde. De auteur, Mr. M.M. van Notten, is geen jurist van autoritaire, maar van libertaire huize.

DE AARD VAN HET MENSENRECHT

Het mensenrecht:

omschrijft de activiteiten die iedere persoon mag ondernemen zonder ooit iemands toestemming te behoeven;

ontspringt in ieders recht op denken, dat op zijn beurt ontspringt in ieders natuurlijke plicht tot denken;

is onweerlegbaar, omdat iedereen die zijn eigen denkplicht probeert te ontkennen denkactiviteit ontwikkelt, die het bestaan van die plicht bevestigt;

is een menselijke eigenschap en behoeft dus niet door een wetgever erkend te worden om afdwingbaar te zijn;

gaat gepaard met een reeks onthoudingsplichten, die, vanwege hun ankeringspunt in de natuurlijke denkplicht, van hogere orde zijn dan godsdienstige, morele of wettelijke plichten, die uitsluitend wortelen in goddelijke openbaring of menselijke gedachten;

is toepasselijk op elk gewelddadig conflict dat voortvloeit uit tegenstrijdige opvattingen van godsdienst of moraal;

dient ertoe om dergelijke conflicten te voorkomen of te beslechten;

geeft uitputtende regels voor het handhaven van de openbare orde en het behartigen van het algemeen belang, en maakt andere algemeen verbindende regels te hunnen aanzien dus overbodig;

is het enige publiekrecht dat de samenleving kent; alle daarvan afwijkende wetten, met inbegrip van de grondwet, zijn hetzij nietig, omdat zij strijdig zijn, hetzij privaatrecht;

beschermt ieders vrijheid om middelen te verwerven en deze te gebruiken en te beschermen;

machtigt iedere verdachte van een rechtsschending om rechtsherstel te weigeren zolang als de beweerde schending niet door een onpartijdige rechtbank is vastgesteld;

definieert de begrippen mens, vrijheid, rechtmatig, rechtvaardig, vrede, overheid, politiek en politicus als volgt:

- * de mens bestaat uit zijn lichaam en al die goederen die hij op rechtmatige wijze verkreeg;
- * vrijheid is ieders mogelijkheid om zijn mensenrecht uit te oefenen;
- * rechtmatig is iedere activiteit die geen inbreuk maakt op het mensenrecht;
- * rechtvaardig is iedere activiteit die het mensenrecht afdwingt;
- * vrede bestaat in de afwezigheid van rechtsschendingen;
- * de overheid is de verzameling van alle onpartijdige rechtbanken en politiekorpsen;

- * de staat als de organisatie die mensen verbiedt onpartijdige politiekorpsen op te richten of van hun diensten gebruik te maken;
- * politiek is het bestuur van de machtsmiddelen die dienen ter bescherming van het mensenrecht;
- * een politicus is hetzij een eigenaar van een politie- of legermacht, hetzij een onpartijdige rechter die toestemming geeft die macht te gebruiken.

KORTE SAMENVATTING VAN DE INHOUD VAN HET MENSENRECHT

Rechten

1. Iedereen is van nature vrij om:
  - * te denken wat hij wil
  - * te beschikken over zijn eigen lichaam;
  - * zich dingen toe te eigenen die van niemand anders zijn;
  - * overeenkomsten zijner keuze aan te gaan.

Verplichtingen

2. Iedereen is van nature verplicht om zich te onthouden van het gebruik van geweld dat inbreuk maakt op het recht van anderen, zoals in:
  - * moord, doodslag, mishandeling, slavernij, gijzeling;
  - * roof, diefstal, verduistering, brandstichting en afpersing.

Geweld

3. Iedereen is van nature vrij om geweld te gebruiken om:
  - * zijn rechten te verdedigen tegen iedere aanvaller en
  - * zijn geschonden rechten op diens kosten te herstellen op voorwaarde, in dit laatste geval, dat het geweld wordt uitgeoefend door een onpartijdige politie die optreedt
  - * op verzoek van degene wiens recht werd geschonden en
  - * met goedkeuring van een onpartijdige rechtbank.

Sanctie

4. Iedere rechtsschender die weigert om:
  - * de door hem ontvreemde goederen terug te geven;
  - * de door hem veroorzaakte schade te vergoeden of
  - * de, wegens opzet, verschuldigde boete te betalen, verliest, zolang zijn weigering duurt, de vrije beschikking over zijn eigendom.

Boetes

5. Iedereen die een boete verschuldigd is, dient zijn slachtoffer een bedrag te betalen dat, indien schade werd toegebracht, zal bestaan in een veelvoud van het schadebedrag, bepaald door:
  - * de ernst van het misdrijf, en
  - * de omstandigheden waaronder het werd begaan.

(Een eerdere versie van bovenstaande mensenrechtverklaring werd in 1988 door de Illustrated London News bekroond met een eerste prijs, uitgelooft aan degene die de duidelijkste Bill of Rights aan de redactie zou inzenden. Van de zes hoofdstukken met implicaties die deze Mensenrechtverklaring vergezellen, publiceren wij hier alleen de laatste)

IMPLICATIES VOOR DE DEMOCRATIE

De meeste mensen denken dat er in de politiek maar één keuze is: tussen democratie en dictatuur. Beiden maken echter systematisch inbreuk op het mensenrecht. Zowel de democratische als de dictatoriale Staat verbiedt zijn medemensen gebruik te maken van hun natuurlijke vrijheid om onpartijdige politiekorpsen en rechtbanken op te richten, of daarmee overeenkomsten aan te gaan.

De reden waarom de Staat die vrijheid opheft, is gemakkelijk te raden. Op die manier verwerven de staatslieden immers een vrijbrief voor het heffen van belastingen, het oproepen tot militaire dienstplicht en het invoeren

ren van tal van vergunningsplichten. Het mensenrecht kwalificeert dergelijke activiteiten respectievelijk als afpersing, dwangarbeid en vrijheidsberoving. Door het monopolie op de geweldpleging te verwerven, voorkomen de leiders en ambtenaren van de Staat dat het mensenrecht op hen wordt toegepast.

De democraten stellen steeds, dat er voor hun stelsel maar twee alternatieven bestaan: dictatuur en chaos. Zij willen niet weten dat het mensenrecht zelf een politiek systeem is, dat ook wel kritarchie wordt genoemd. Kriteis is een Grieks woord voor rechter en Archia betekent orde. De kritarchie kan in beginsel alle conflicten in de samenleving oplossing, omdat het:

- * ieders natuurlijke vrijheid omschrijft;
- * iedereen verplicht de vrijheid van een ander te eerbiedigen;
- * rechtsschenders gebiedt geschonden recht te herstellen;
- * de sanctie bepaalt voor degenen die weigeren zulks te doen;
- * iedereen machtigt zijn vrijheid met geweld te beschermen;
- * aan een dergelijke geweldpleging duidelijke grenzen stelt;
- * de financiële aansporing verschaft voor het oprichten van de nodige rechtsinstellingen.

Het mensenrecht bepaalt dat de politie en het leger hun geweldsmiddelen alleen mogen inzetten indien een onpartijdige rechtbank bewezen acht dat die middelen worden gebruikt:

- * op verzoek van het slachtoffer van een rechtsschending;
- * tegen de rechtsschender;
- * met het doel het geschonden recht te herstellen;
- * het met minst ingrijpende middel voorhanden.

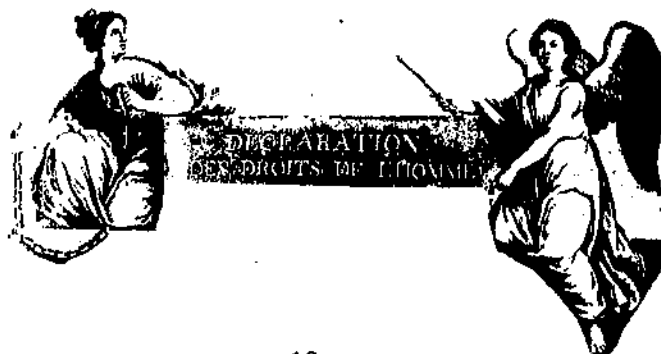
De democratische wetgever heeft lak aan deze vier beperkingen. In plaats van te gehoorzamen aan het eeuwige, onveranderlijke mensenrecht schaart de wetgever zich steeds achter die moraal die het beste bij zijn eigen machtsstreven past.

Een politiek stelsel dat het mensenrecht overboord zet, heeft met politiek niets meer te maken. Het is een crimineel systeem geworden. Het criminele van de democratie is, dat het de maatschappij omvormt tot een heerschappij; dat het de vrije samenleving verandert in een gedwongen samenwerking; dat het zijn onderdanen dwingt te kiezen tussen gehoorzamen en vertrekken. Wie de medemens voor een dergelijk onmenselijk dilemma plaats, is zelf een onmens. Er is inderdaad maar één politiek stelsel dat met recht een politiek stelsel genoemd kan worden; dat is de kritarchie.

De traditionele onderverdeling van samenlevingen in dictaturen, democratieën en anarchieën is weinig zinvol. Ten eerste omdat de verschillen tussen dictatuur en democratie vanuit het mensenrecht bekeken van geen enkel belang zijn. Ten tweede omdat anarchie geen samenleving is, alleen chaos. Wel zinvol is het, volksgemeenschappen te classeren al naar gelang zij het mensenrecht eerbiedigen of niet; of zij een rechtsorde zijn of niet. Degriekse naam voor rechtsorde is kritarchie, een samenstelling van de woorden Kriteis is rechter en Archia is orde. De meest bekende orde die het onrecht tot systeem heeft verheven, is de staatsorde, die meestal tevens een wetsorde is. De wet is het bevel waarmee de Staat inbreuk maakt op het mensenrecht. De meest bekende verschijningsvormen van de staatsorde zijn: monarchie, democratie, oligarchie, aristocratie, en theocratie.

M.M. van Notten

DE LAATSTE VONDST VAN DE EUROCRATEN: HET SOCIAAL CHARTER

Ivo Cerckel

Op 17 mei 1989 is de Europese Commissie afgekomen met een voorstel tot het invoeren van een catalogus van Sociale Rechten die over de hele Gemeenschap zouden moeten gewaarborgd worden met het oog op de verbetering van de levens- en arbeidsvoorwaarden van de werknemers waardoor de mogelijkheid zou geschapen worden om deze Rechten te harmoniseren over de hele Gemeenschap op een hoog niveau. Dankzij de oppositie van Mevrouw Thatcher is dit Sociaal Charter nog niet aangenomen door de Raad (de wetgever in de E.E.G.).

De rechten die door dit Charter gewaarborgd worden betreffen de verbetering van leef- en arbeidsvoorwaarden, het recht op vrijheid van beweging, het recht op sociale bescherming, het recht van vereniging, het recht op collectieve onderhandelingen, het recht op beroepsvervolmaking, het recht van mannen en vrouwen op dezelfde behandeling, het recht op informatie, consultatie en werknemersparticipatie, het recht op bescherming van de gezondheid en veiligheid in de werkplaats, de bescherming van kinderen, adolescenten, ouderen en gehandicapten.

Indien we bedenken dat een recht een moreel principe is dat een individu's handelingsvrijheid in een sociale context definieert, dan valt het meteen op dat de door het Charter gewaarborgde fundamentele rechten geen betrekking hebben op vrijheid van handelen maar op dwang uitgeoefend op de belastingbetaler om voor sociale protectie te betalen of op de werkgevers om de arbeidplaats in die of die zin aan te passen, of op de aandeelhouders om de werknemers in het beslissingsproces te laten meespelen. Samen met mevrouw Rand kunnen we derhalve besluiten dat de door het Charter gewaarborgde Rechten geen rechten zijn maar in tegendeel de negatie van het begrip Recht zelve.

De invoering van rechten die eigenlijk geen rechten zijn kan op zichzelf geen kwaad. Maar het wordt erger indien men inziet dat deze Rechten gevolgen hebben voor de allocatie van de schaarse middelen.

Eén van de zeer emotioneel geladen rechten betreft de werknemersparticipatie. Indien we de gevolgen van de werknemersparticipatie in Duitsland (waarin 1976 de Mitbestimmungsgesetz werd aangenomen) bekijken dan stellen we vast

dat er twee gevolgen werden waargenomen in het Duitsland van na 1976.

Ten eerste, stellen we vast dat van de 650 vennootschappen die in 1976 onder de wet vielen, er reeds 170 waren die zich in 1980 hadden omgevormd (i.e. zich hadden opgesplitst) om niet meer onder de wet te vallen. Indien we bedenken dat de vorm van de vennootschappen van voor 1976 de optimale vorm was (en er is weinig reden om het tegenovergestelde te verdedigen), dan moeten we besluiten dat deze omvorming de sociale kost van de Mitbestimmung is.

Ten tweede, stellen we vast dat werknemersparticipatie een kloof creëert tussen hen die het risico van de onderneming dragen (de aandeelhouders) en hen die de beslissingsmacht in handen hebben (de werknemers). Vermits de werknemers niet weten of zij nog langer dan één jaar in de vennootschap zullen blijven, zijn zij minder geïnteresseerd in de lange termijn winst van de vennootschap dan wel in de korte termijn cash flow. Op die manier worden de goederen niet optimaal geallokeerd.

We weten nu dat werknemersparticipatie nefaste gevolgen heeft. Welke argumenten kunnen dan toch aangehaald worden ter verdediging ervan? In de literatuur worden drie soorten argumenten aangehaald. Eén, werknemersparticipatie zou een grotere voldoening geven aan de werknemers. Twee, werknemersparticipatie zou de productiviteit van de onderneming doen stijgen. Drie, werknemersparticipatie zou de logische consequentie van de politieke democratie zijn.

Indien we bedenken dat een recht een moreel principe is dat een individu's handelingsvrijheid in een geschapen coöperatieve vennootschappen zouden zijn. Het tweede argument valt in het water als we bedenken dat vennootschappen bereid zijn de kosten van een omvorming te ondergaan om de kosten van de werknemersparticipatie te ontwijken. Bovendien zou het, mocht het tweede argument opgaan, niet noodzakelijk zijn om werknemersparticipatie op te leggen, maar zou dit vrijwillig onderhandeld worden. Het derde argument vergeet dat het niet voldoende is om aan eenieder een stem te geven opdat gelijkheid zou bereikt worden. Immers, de wel-

lees verder op pag. 18

WERELDSCHOK

"WERELDSCHOK" is de waarschijnlijke titel van de Nederlandse vertaling van het wereldberoemde boek van Ayn Rand. ATLAS SHRUGGED zal de ondertitel zijn. De titels die echter werden ingediend, zijn geen van allen beter dan WERELDSCHOK. Uiteraard is dit ook een kwestie van smaak, en er zullen best wel mensen te vinden zijn die "hun" titel beter vinden. Maar uiteindelijk moet de uitgever die het risico loopt, het beslissen.

Als u echter meent werkelijk iets beter te weten, dan is het misschien nog haalbaar om uw titel ingevoerd te krijgen. Schrijf, of beter bel ons dan, en wij zullen zorgen dat het op de juiste plaats komt.

Op dit ogenblik is het zover dat het herzien van de vertaling erg hard opschiet. Aan zaken als papiersoort en inbinden wordt druk gewerkt.

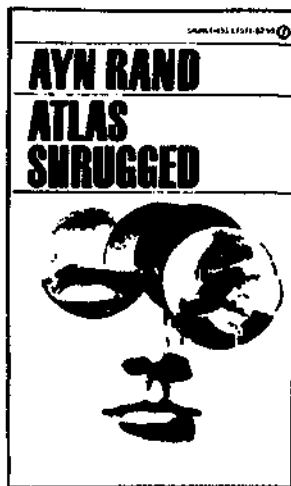
VOOR-INSCHRIJVING:

We zijn thans in het stadium dat met de "voor-inschrijving" begonnen kan worden.

Vooraf lijkt het nuttig om op te merken dat het geen goedkoop boek kan worden. Dat kan ook niet voor een dergelijk boek met meer dan 1100 pagina's. Een definitieve prijs is nog niet bekend. Wij denken dat de prijs zeker beneden de f 95,-/BF 1.770 zal blijven.

Een klein aantal (25?) boeken zal "DE LUXE" in leer worden gebonden. Daarvan hebben we nog geen prijs gehoord.

Wel kunnen we u nu bij voorinschrijving een korting aanbieden van 15°/o.

Ook weten we niet precies tot hoe lang dit aanbod geldt. Het plan is dat het boek op de markt komt in de eerste paar maanden van het volgend jaar. Deze korting kan dus in december van dit jaar afgelopen zijn.

Geef nu uw bestellingen op. U hoeft het boek/de boeken niet te accepteren als de prijs hoger wordt dan de hier genoemde grens. U loopt geen risico en kunt er alleen maar voordeel van hebben.

Mocht U het boek willen gebruiken voor een SINTERKLAAS of KERSTKADO dan leveren wij U daarvoor een KADOBON. (Dit binnen 10 dagen na ontvangst van f 80,- op bankrekeningnr. 258153962 van LIFHAS met vermelding:

Kadobon WERELDSCHOK, (het eventueel te veel betaalde als de prijs lager wordt, zullen wij u terugbetalen).

Wij houden u op de hoogte.

adv.

GEZOCHT:

WIE HEEFT NOG:

VRIJBRIEF NR. 4

VRIJBRIEF NR. 7

VRIJBRIEF NR. 22

?

Graag betalen wij voor
ORIGINEEL of KOPIE.

svp info aan REDACTIE

vervolg van pag. 17

sprekendheid, de kennis van de op te lossen problemen en van de wijze waarop problemen dienen opgelost zijn gaven waarover niet iedereen beschikt.

Aangezien werknemersparticipatie niet kan verdedigd worden is het enkel maar te hopen dat Mevrouw Thatcher erin zal slagen om de sociale waanzin van de elf andere lidstaten tegen te houden.

Het zou anders weleens van vijf voor twaalf, vier voor twaalf kunnen worden waarna dan nog enkel op de ontploffing van de tijdbom zal moeten gewacht worden.

OPROEP ..... STUDENTEN

Vrijheid in je vrije tijd

De studentenvereniging LAISSEZ-FAIRE is op zoek naar vrijheidsgezinde studenten, die de vereniging LAISSEZ-FAIRE willen vertegenwoordigen in hun woonplaats.

Alle studenten, die niet als zodanig actief willen zijn, zijn welkom als „lid” of als gast.

Meer informatie bij: **Stefan van Glabbeek** of bij de redactie
Geversstraat 75
2341 GO OEGSTGEEST

vervolg van pag. 13

Natuurlijk zagen we geen één lege taxi, en al lopende belandden we op het terras van Café de la Paix, waar om 1 uur 's nachts een drukte heerste als was het een zaterdagmiddag. Al dorstlessende en filosoferende vloog de tijd om. Even na tweeën werd het Café gesloten. De ober adviseerde ons om bij de taxi-halte in de rij te gaan staan. Eén van de wachtenden zei ons dat het wel een uur kon duren. Wat ons optimistisch leek.

Een briljant idee redde ons echter. Vlakbij was een hotelletje waar wij een paar maanden geleden waren geweest. De nachtportier wilde best even voor ons een taxi bellen. Na amper de hoorn op de haak te hebben gelegd reed er al een voor. Eind goed, al goed.

Op zoek naar het feest? Ach, misschien hebben wij er niet hard genoeg naar gezocht.

Au revoir Paris - maar dan wel als je jezelf bent, zonder een door de overheid georganiseerd "feest", namelijk EEN ECHT FEEST.

DESKUNDIGE MENING.

Liesbeth den Uyl vertelde onlangs in een radioprogramma dat "de meeste politici niet deugen".

"Er zijn er teveel die smoezelig doen met geld, er zijn er teveel die op rijkdom uit zijn, die zich geschenken laten aanleunen. Ik denk wel dat het merendeel eigenlijk niet deugt."

Wij laten het commentaar aan de lezer over.

Marjanne Sint, voorzitter van de Nederlandse PVDA, heeft op het onlangs gehouden partijcongres verklaard dat bewindslieden in het kabinet Lubbers de schijn wekken dat er voldoende onderscheid wordt gemaakt tussen dienstbaarheid aan het algemeen belang, en het accepteren van privé-voordelen. Ook zijn er politici die een politieke functie als een stap zien in hun persoonlijke carrière.

VRIJE MARKT

Toen MARTINAIR HOLLAND een nieuwe lijndienst op Toronto wilde exploiteren, kregen ze daarvoor geen vergunning. In eerste instantie denk je dan dat ze dat niet mogen van de Canadezen. Fout. Van hen mag het best. Maar minister Smit-Kroes verbiedt het! Stel je voor dat de KLM concurrentie kreeg. Wiens belang wordt hier nu gediend?

adv

Hoe zul je over een jaar zijn ?

Niet veel anders dan nu ? Nou, dat kan wél anders ! Beter !
Als je daarvoor tenminste de basis wilt scheppen in tweemaal vijf werkdagen achtereen (gratis verblijf) bij ons, kan het ook zó:

Als je jezelf kunt zien zoals je weet dat je zou moeten zijn: standvastig, zachtmoedig en liefdevol onder alle omstandigheden, vriendelijk en tolerant ten opzichte van situaties.

Als je jezelf kunt voorstellen als volkomen kalm en toch sterk om zwakkeren te helpen, het juiste te zeggen en te doen en zo een voorbeeld van kracht en licht te zijn.

Als je jezelf kunt zien, terwijl je onrecht en onvriendelijkheid met een glimlach inkasseert omdat je weet dat alle dingen op hun tijd ten goede uitwerken en dat gerechtigheid uiteindelijk triomfeert.

Als je geduld hebt om het proces van de uitwerking van jouw wil af te wachten.

Als je jezelf kunt voorstellen dat je zó zult worden, dan ....

dan zul je iets begrijpen van wat onze eenvoudige en ook nog eenvoudige te betalen methode met mensen - dus ook met jou ! - kan doen. En dat kunnen we je overtuigend laten horen en zien.

Als het hierboven geschetste je aantrekt, schroom dan alsjeblieft niet, zodra het je past, kennis te maken met ons via ons telefoonnummer

05998 - 36065

Wij houden van mensen, dus je bent van harte welkom !

*Heleen en Frederik
(therapeuten die al ruim twaalf jaar tachtig procent succes scoren).*

Beginselverklaring:

Wij geloven in **persoonlijke vrijheid**. Iedere menselijke samenwerking moet wederzijds vrijwillig zijn, en de wet mag vrijwillige samenwerking nooit verbieden. Geen enkel mens (of groep) heeft het recht om geweld, dwang, of fraude te initiëren tegen een ander mens of zijn eigendom.

Dat betekent dat wij werken voor:

- de onaantastbaarheid van persoonlijke en eigendomsrechten.
- de vrijheid van vereniging, contract, woord en verplaatsing.
- de afschaffing van alle sociale rechten: uitvoering daarvan schaadt immers de rechten van anderen.
- vrede en welvaart, voor iedereen.

DE VRIJE MARKT IN EEN ONVRIJE ECONOMIE

Ir. L.H.M. Jongen

GROEIEN BOMEN TOT IN DE HEMEL?

Voor zover ik weet/heb meegemaakt, groeien bomen niet tot in de hemel. De meeste beurspropheten vertellen u echter dat de beurs nog wel doorstijgt.

Dat zou best kunnen, maar ik zou voorzichtig zijn/blijven. Na de vaak 100% stijging van veel aandelen sinds de crash, zou ik daar tevreden mee zijn en niet het risico willen lopen om voor 10% extra het deksel van 30% daling op de neus te krijgen.

Vorige maand adviseerde ik u eerder aan deposit's te denken en pas later in obligaties te gaan.

Sindsdien kwam de volgende gedachte op:

- In veel landen zijn de aandelen van verzekeringsmaatschappijen sterk achtergebleven bij de stijging van andere aandelen. Theoretisch zouden die dus wat meer kunnen stijgen (of minder dalen) dan de grote stijgers.

Verder is het zo dat deze maatschappijen het allergrootste deel van hun vermogen in obligaties hebben belegd.

Door nu verzekerings**aandelen** te kopen, doet u met de eventuele verdere aandelenstijging mee en heeft wat in obligaties belegd.

Iets anders om toch in de aandelensfeer door te gaan, zou zijn om warrants en/of langlopende call opties te kopen.

Warrants zijn, net als call opties, rechten om voor een afgesproken prijs, aandelen binnen een bepaalde termijn te mogen kopen.) Stijgt of daalt een aandeel, dan zal de koersbeweging van de warrant veel groter zijn. Was u dus van plan om f 10.000,- in een aandeel te stoppen, dan kunt u ook f 4.000,- in een warrant stoppen om zo evenveel winst of verlies te maken alsof u die f 10.000,- belegd had.

De overgebleven f 6.000,- zet u dan op rente.

Wanneer u dit leest is het ongeveer weer tijd om (in Nederland) aan lijfrentes te denken. Ik wijs u hier jaarlijks op, maar nu is het extra opletten geblazen. Er is sprake van dat de lijfrenteaftrekbaarheid verruimd wordt, maar de regels strakker gesteld worden.

Het kan dus nuttig zijn om met uw verzekering-sadviseur te overleggen om nu niet éénmalig een lijfrente af te sluiten, maar u, met de huidige regels, voor 12 of meer jaar te binden.

Wat anders is, en toch in de zelfde sfeer, is een kapitaal spaarregeling. U stort in Nederland jaarlijks zeg f 5.000,- en na 12 of 16 jaar keert de verzekeringsmaatschappij u uw stortingen + rente + rents op rentes uit.

Zodoende betaalt U geen belasting over de rentes. Die f 5.000,- is niet aftrekbaar, maar u hoeft aan het eind van de periode ook geen lijfrente, als in de vorige alinea genoemd, af te sluiten. Ook deze spaarmogelijkheid wordt per 1 januari aangepa(s)kt.

TIPS:

- Wanneer u denkt, dat de Japanse beurs gelijk zal blijven of stijgen, dan kunt u de aandelen kopen van "Asia Pacific" fonds. (In Nederland in US\$ genoteerd). Huidige koers ca \$ 36,50, maar het fonds gaat in oktober van "besloten" naar "open".

Ik zal daar niet te veel over uitwijden, maar de huidige **waarde** per aandeel is nu \$ 39-40 en dat waardeverschil zit hem in het „besloten" zijn. De ervaring leert dat als zo'n fonds "open" wordt, de koers dichterbij de waarde komt. Kortom zelfs al zou de Japanse beurs gelijk blijven, dan verdient u nog 10%.